СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 101. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 1-го ТРАВНЯ 1948. No. 101. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 1, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen {4-0237 / 4-0807} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ОБМЕЖЕННЯ В ЗАКОНОПРОЄКТІ ДЛЯ ДОПУЩЕННЯ СКИТАЛЬНИКІВ

Вашингтон, 29 квітня. — В повній правничій комісії палати репрезентантів прийнято вже всі постанови до законопроєкту Фелловса для допущення свіжих імігрантів. Цей законопроєкт ухвалено на місце билу Стратона. Комісія згодилася допустити 200,000 скитальників упродовж двох років, одначе це число буде зараховане на конто звичайної іміграційної квоти в будучності. Квота може бути використана лише до половини, а число скитальників, яких мають допустити як нових імігрантів має бути пропорціональне до загального числа скитальників якоїсь національности в Европі. Загалом мають допустити приблизно 20 відсотків всіх бездомних скитальників з Европи. При цьому ще деякі групи мають першенство, як хліборобські робітники, лікарі й ін. Установи, які займаються спроваджениям нових імігрантів, мають заложити за них запоруку („бонд"), який пізніше буде звернений. Бонд складається на те те, щоб імігрант не став прилюдним тягарем. Імігранти мають бути розселені по стейтах, а губернатори мають заявити, яку кількість імігрантів вони можуть примістити в своїм стейті. — З Олбені, столиці стейту Ню Йорк, наспіли вісті, що нюйоркський губернатор Дюї годиться прийняти таку кількість нових імігрантів, яка припаде на його стейт.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ УХВАЛИЛА ФОНДИ НА 70 ЛЕТУНСЬКИХ ГРУП.

Вашингтон. — Сенатська комісія приділів ухвалила призначити додатково $822,000,000 на розбудову 70 летунських груп для оборони краю. У цій справі сенат пішов гідно з іухвалою палати репрезентантв. Разом досі ухвалив сенат $3,233,200,000 на розбудову летунської фльоти для оборони. Законопроект піде під ухвалу повного сенату негайно.

АМЕРИКА ЗА ВИСИЛКУ ЗБРОЇ ДО ЕВРОПИ НА ДОМАГАННЯ ЗАХІДНИХ ДЕРЖАВ.

Вашингтон. — Адміністрація приготовляє до конгресу домагання, щоб президент мав право висилати обмежену кількість зброї до 16 держав, які є обняті Програмою Видужання Европи на підставі Пляну Маршала. Має бути ухвалений закон для цієї справи, щоб охороняти інтереси Злучених Держав, звязані з постачанням матеріялів для відбудови Европи.

ЗА ІНСТИТУТ СЛОВЯНОЗНАВСТВА В АМЕРИЦІ.

Вашингтон. — Департамент стейту поважно передумує заложення інституту словянських студій в Злучених Державах. Інструкторами в такому інституті мали б бути науковці-втікачі з Совєтської Росії і з Польщі. Інститут мав би бути утримуваний і ведений приватними фондами. Департамент стейту противний думці, щоб уряд утримував такий інститут своїми фондами, бо може повстати підозріння, що така школа буде частиною розвідчої служби або додатком до майбутнього Бюра Стратегічної Служби. Коли б інститут оправдав надії організаторів, тоді його можна б поширити на студії відносин інших підсовєтських країн, як Румунії, Угорщини, Югославії. Хоч досі ще нема згоди на місцевість, в якій інститут мав би бути приміщений, то інтересовані радять оснувати його там, де є багато книжок для студій словянознавства.

ПРИБУЛО ПОНАД 30 НОВИХ УКРАЇНСЬКИХ ІМІГРАНТІВ.

Ню Йорк. — Кораблем Марін Флешер приїхало до нюйоркської пристані в четвер понад 30 нових українських імігрантів з Европи. Подавляюча частина приїхала на родинні афідевіти, а лише мала кількість прибула на корпоративні афідевіти добродійних організацій. Хто не виїхав до родини, остає хвилево в приюті. Український Переселенчий Осередок приготовляє для них спільне „свячене" в Великодну неділю в 1. год. попол. в домівці Українського Демократичного Клубу при Ст. Маркс Плейс.

КАНАДА ПРИСТУПИТЬ ДО ПРОТИКОМУНІСТИЧНОГО БЛОКУ ДЕРЖАВ.

Отава, столиця Канади, 29. квітня. — Луїс Ст. Лоренс, канадський міністер закордонних справ, вийшов з домаганням, щоб вільні держави світу об'єдналися в лізі безпеки у змаганні до оборони проти „тоталітарної комуністичної агресії. „На думку міністра, комуністична агресія „загрожує свободі й мирові кожної демократичної країни". Заки прийде до скріплення Об'єднаних Держав, міністер пропонує, щоб Канада і Злучені Держави Америки злучилися з тими країнами, що підписали договір в Брукселі, тобто Великобританією, Францією, Бельгією, Голяндією й Люксембургом, для стримання повені комунізму.

ГАРИМАН БЕРЕ ДО ЕВРОПИ СВОЇХ БУВШИХ ПОМІЧНИКІВ.

Вашингтон. — Новоіменований мандрівний амбасадор для допомоги при виконанні Пляну Маршала, бувший секретар торгівлі В. Аверел Гариман, вербує для співпраці високих урядовців з цього департаменту. Досі згодилися йти з Гариманом: підсекретар Вилйєм С. Фостер і асистент Дейвид К. Е. Брус. Фостер стане заступником Гаримана в Европі.

БАГАТО РАДОСТИ І ЩАСТЯ
В ДЕНЬ ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВОГО
— бажає —
усім своїм Членам та всьому Українському Громадянству
ГОЛОВНИЙ УРЯД
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

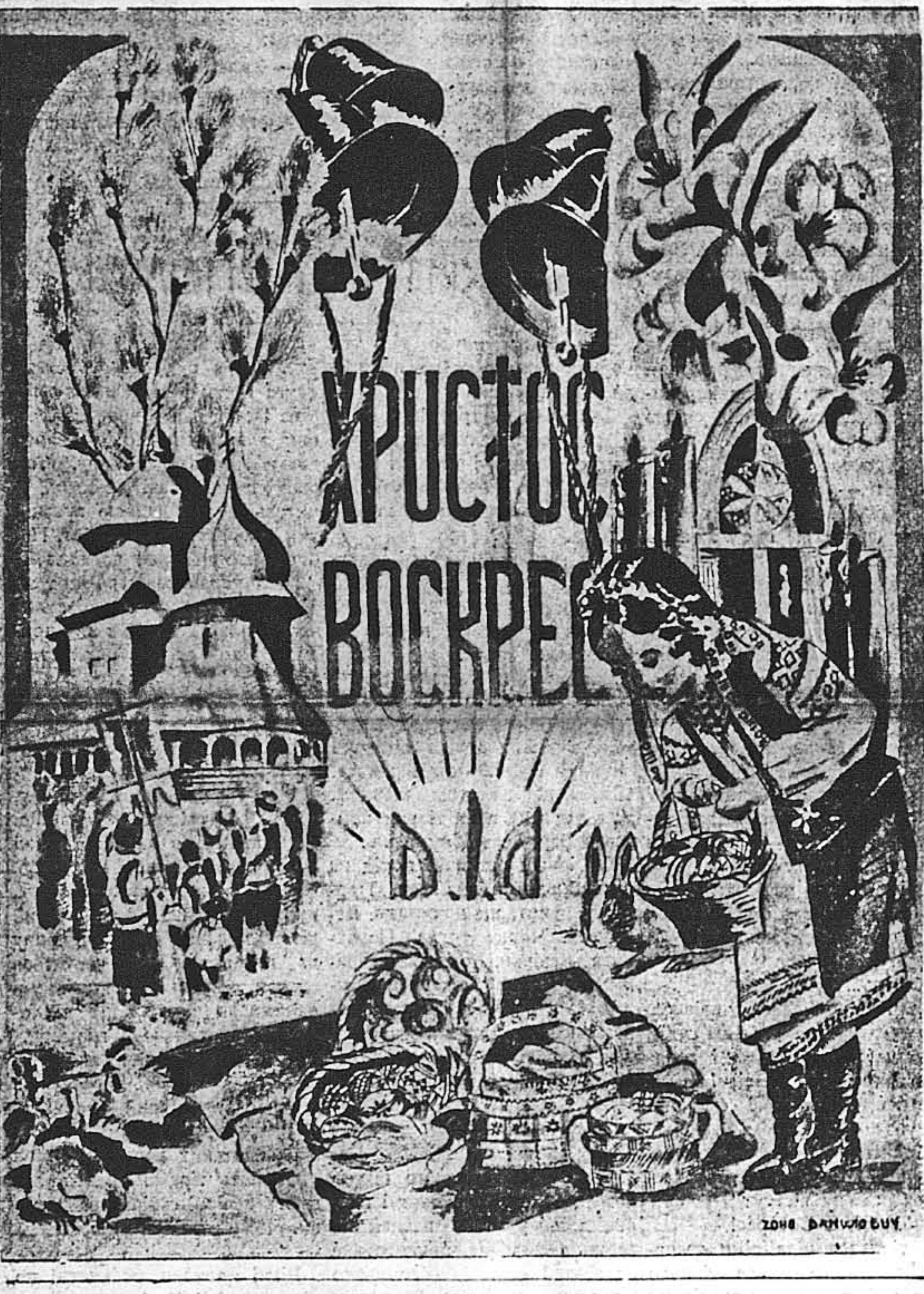
Гнат Дядюренко.

СПІВАЮТЬ ДЗВОНИ ВЕЛИКОДНІ...

Співають дзвони великодні
над світлим маревом дібров.
О, день який до нас прийшов
ясний і сонячний сьогодні!

Усі шляхи, усі безодні
в краю чужім переборов...
Співають дзвони великодні
над світлим маревом дібров.

Десь дома ріки повноводні,
тепло пісень, жага розмов.
Сумує серце й квітне знов,
коли у ночі й дні Господні
співають дзвони великодні.

ПІД ВОСКРЕСНИЙ ГОМІН ДЗВОНІВ

Знову обходимо велике рокове свято Великодня, знову святкуємо символ перемоги життя над смертю і знову висловлюємо собі взаємні побажання та спільні надії. А вони такі самі як завжди, як п'ять, десять, чи двадцять років тому: Христос Воскрес — Воскресне Україна.

Якщоб переглянути всі великодні числа вільної української преси за останніх 30 років, якщоб зібрати всі виголошені в наших церквах проповіді за той час і з цеї нагоди, якщоб підсумувати всі висловлені побажання і надії, вони всі зводилися б до цего головно бажання, аби воскресла Україна, як дві тисячі років тому воскрес в своїй славі понижений та розп'ятий людьми Бог.

Це глибока віра і велика надія українського народу. Але в цій нашій вірі і надії ми не завжди пам'ятаємо, що чуда творить Бог, а люди цих чудес можуть добитись тільки важкою працею, спільними зусиллями та доброю волею. Навіть найсильніша віра залишиться мертвою без діл і ніколи не здійсняться навіть найпобожніші надії, якщо до цього не приложиться рук.

Україна воскресне, як воскрес розп'ятий Христос і в це ми твердо віримо. Але нам теж треба здавати собі справу, що не ангели зійдуть з неба, щоб відвалити важкий камінь з її гробу, тільки ми, люди, мусимо це зробити. І не чудом, але важким зусиллям і твердою працею, кров'ю змагань і потом труду. Тільки так можемо змити з України ганьбу неволі і тільки так можемо сплести їй вінець слави.

Жертвенних змагань, важких зусиль та невсипущої праці до цього потрібно; важкий бо і великий камень неволі, що ним придавлена Україна. Ми подолаємо всі труди і перешкоди, відкриємо домовину України і промостимо їй шлях до воскресення, якщо візьмемося за це велике діло спільними силами, об'єднані серцями і думкою. Ми подолаємо їх, як наші діла відповідатимуть нашим словам, як молитисьмемо не тільки думкою і словами, але насамперед працею, трудом і цілим нашим поступуванням. Не станеться чудо, ніхто нам не допоможе і не воскресне Україна, як самі до цего рук не приложимо. Але всі і сам Бог нам допоможе в цьому великому ділі, як тільки для нього ми жити і трудитись будемо. Непохитна віра в нашу українську правду та в слушність української справи нам в цьому допоможуть.

Тільки тоді ми почуємо справді воскресний гомін дзвонів, як не тільки словами, але й ділами закличемо:

Хай воскресне Бог і хай розпорошаться вороги Його!

СВЯТА ЗЕМЛЯ ЦЕНТРОМ УВАГИ СВІТУ

ТАЄМНЕ ЗАСІДАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ; ВОЄННА ЗАГРОЗА В СВЯТІЙ ЗЕМЛІ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ; ТИМЧАСОВЕ ПРИМИРЯ В ЯФФІ.

Лейк Соксес, Н. Й., 30 квітня. — Свята Земля — Палестина, на якій жив і творив чуда Христос, сьогодні знову стала центром уваги світу та його головною турботою. За два тижні, дня 15 травня, закінчиться там британський протекторат і на цей день жиди й араби говорячково підготовляються до перебрання влади, здобуваючи вже тепер важливі стратегічні позиції. Після багатьох міжнародних конференцій, нарад і пропозицій, сьогодні вже є дуже мало виглядів, щоби справу Палестини можна було вирішити мирним порядком, з огляду на претенсії та на антаґонізми між жидами й арабами. Жиди злучили всі свої сили та використовують всі свої впливи в світі, щоби добитися в Палестині створення суверенної жидівської держави. Араби зі свого боку використовують своє політичне становище та міжнародне положення в світі і намагаються встановити в Святій Землі свою суверенність. Рівночасно обі сторони мобілізують свої військові сили, як головний аргумент в цьому спорі. У зв'язку з повідомленнями, що великі арабські армії готові до наїзду на Палестину вже в цю суботу, вчора відбулися таємні наради Ради Безпеки О.Д., яка однак не винесла жодного рішення, не маючи потвердження поголосок. Представники західних країн докладають всіх зусиль, щоби не допустити до війни та щоби зберегти святі місця від руїни, якщоб до війни таки дійшло. В Яффі, на яку від неділі жиди вели наступ, припинено воєнні дії під загрозою британської інтервенції.

ТАРАСЕНКО ПРО „СМІТНИК ІСТОРІЇ" В ООД.

Лейк Соксес, Н. Й., 30 квітна. — Рада Безпеки вчора обговорювала справу прослідження видвигнених проти Совєтів обвинувачень за комуністичний переворот в Чехословаччині. Громико недвозначно дав до зрозуміння, що всі намагання під цим оглядом зустрінуться зі совєтським „ветом". Американський представник зі свого боку рішучо заперечив совєтське право вета в тій справі. „Український" представник, Василь Тарасенко, для піддержки свого пана, А. Громика, говорив про емігрантів зі Східної Европи, повторюючи вивчені на пам'ять відомі фрази про „смітник історії".

ПЕРЕД ПЕРШИМ ТРАВНЯ В ЕВРОПІ.

Париж, 30 квітня. — В Совєтах та окупованих ними країнах видано вже „накази дня" у зв'язку з святкуваннями Першого Травня. В західній Европі до цих святкувань не пороблено жодної більшої підготовки, з огляду на політичне загострення. Окремі заходи осторожности видано в Італії та деяких інших країнах, щоби під час першо-травневих демонстрацій не допустити до безпорядків.

ВІДРОДЖЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ АРМІЇ.

Париж, 30 квітня. — Після проголошення рішення Французького уряду про створення одностайної команди всіх родів зброї французької армії, вчора та справа була обговорена в Парляменті. Поодинокі посли, головно комуністичні, домагалися від уряду точніших інформацій про відбудову французької армії, що цілою силою мала б продовжуватися при американській допомозі вже від початку цього року, головно в „теоретичній площині".

ПОКАРАЛИ ЕСПАНСЬКОГО ГЕНЕРАЛА ЗА КРИТИКУ ФРАНКА.

Мадрид, 30 квітня. — Еспанського генерала в резерві, Альфреда Кінделяна, бувшого шефа штабу еспанської авіяції, покарано двомісячним задержанням у військових бараках за те, що на одному прийнятті він мав критично висловлюватися проти „генераліссімуса" Франка.

СОВЄТИ ТВОРЯТЬ В НІМЕЧЧИНІ НОВУ „ПРОГРЕСИВНУ ПАРТІЮ".

Берлін, 30 квітня. Для замилювання очей західним союзникам, німцям і світові, большевики почали організувати в Німеччині нову „прогресивну партію", що формально не була б комуністична і тільки з комуністами „співпрацювала б". Представники західних союзників на спільних нарадах вчора ствердили на підставі безсумнівних фактів, що в цій новій „прогресивній партії" большевики колєктують всіх націстів і воєнних злочинців.

СИН БОРМАНА БУДЕ МОЛИТИСЯ ЗА ГРІХИ БАТЬКА.

Мюнхен, Німеччина, 30 квітня. — 18-літний син відомого націстичного верховода та Гітлерового адютанта, Мартина Бормана, що „вмер, або пропав без слідно", навернувся до католицизму та рішив студіювати теологію. Він заявив кореспондентам, що про долю батька знає тільки те, що вичитав в газетах.

ПОЛЯКИ ПОВІСЯТЬ ЩЕ ОДНОГО „ГАВЛЯЙТЕРА".

Данціг, 30 квітня. — Польський суд в цьому місті видав вчора вирок смерти на колишнього гітлерівського „ґавляйтера" Поморя, Альберта Фостера. Його засуджено за воєнні злочини та зломання міжнародного договору.

ТРАДИЦІЙНИМ ВЕЛИКОДНІМ
„ХРИСТОС ВОСКРЕС"
— вітають —
ВСІХ УКРАЇНЦІВ
РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ"

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Тільки два слова: Христос воскрес! Та скільки в них сили, скільки віри і надії, як багато краси і любови. Стародавнім звичаєм витаємо ними український нарід в Америці й в світі теж і з цьогорічним Христовим воскресенням і разом з ним співаємо: „Хресту Твоєму покланяємося, Владико, і святоє Воскресення Твоє славим".

Багато, дуже багато містицизму в цьому Христовому воскресенні, а водночас теж і багато реалізму, що так глибоко заважує на житті кожного з нас, а теж і на житті народів та світу. Як би цього не було, то й не було б нині мови про цивілізацію, побудовану на християнських чеснотах, не було б і боротьби за її охорону.

Глумом може наповнитись душа наша, коли б захотіли у свято Воскресення поглянути на „християнський світ" широко відкритим оком. Але чи Христова Правда завинила, що сучасний християнський світ став подекуди гіршим від давнього, поганського? Та ж навіть ті, що не є християнами, дорожать нині християнською цивілізацією та намагаються її зберегти! Вже це одно вказує, як високими й вселюдськими є ідеали, взяті з науки Христа і положені в основу християнської цивілізації. Звідси і глибока віра, що як Христова Правда перемогла могутній, поганський Рим, так вона певно переможе тепер теж і безбожницьку Москву. Тому і ми, українці, можемо нині сміло повторити слова поета: Ми віруєм Твоїй силі... Встане правда, встане воля! Але й не дивуємось, коли в цей день Воскресення з уст мільйонів мучеників в Україні, чи в інших країнах, що є у московській неволі, виходять нині ті самі слова, що виходили з наболілих уст Христа: Боже мій, Боже мій, нащо Ти мене оставив...

Такі слова находять на думку навіть у тих, що самі не мучаться, а тільки глибоко відчувають біль і смерть тих, кого мучать і розпинають за Христову Правду.

Великдень — це день радости, а не смутку. Це день, у якому наше серце має наповнитись любовю, християнським братолюбієм. Це день, у якому ми, американські українці, повинні б взяти собі глибоко до серця гірку долю наших рідних, що падають жертвами безбожницького й зматеріялізованого тоталітаризму, як і виявити наше розуміння трагедії цілої християнської цивілізації, а в тому і трагедії України.

При цьому памятаймо, що кілька зшитків „Енеїди", виданих тому 150 років у збудованім козацькими кістьми Петербурзі, започаткували відродження української літератури, та що 50 років пізніше вертав до цього самого Петербурга зі заслання геніяльний співець цеї правди і волі України, яку зачав український нарід здійсняти тому 30 років і здійснює її по нинішній день горами трупів і морем крови.

Чи ж нам і світові мало цього, щоби бачити, як український нарід перемагає смерть та ступає по шляху, який веде його до воскресення?

Б. Ромен-Домазар.

У ДЕНЬ ВОСКРЕСЕННЯ

Колись...

Голгофта горіла вогнями. Брязкіт сталі зловіщо прорізував сповидну тишу вечора, що важким каменем налягав на грішні груди тих, що Правду хотіли вбити.

Під хрестами горіли вогні...

Рокотом громів прошибнуло тишу:

— Отче, Отче! Чого Ти мене опустив? —

Демони тьми і зла затанцювали радісний танок перемоги.

— Сповнилось! —

Чорною хмарою обірвалася ніч і здавила грішну землю, що стряслася в своїх підставах, як в пропасниці.

Привалили важким каменем Правду в гробі, а на сторожі станула зимна, бездушна сталь.

Ученики розбіглися в грозі і страху, хто куди. Зневіра зимною гадюкою вілася в серця.

Світ принишкнув...

Скупаний перлистою росою родився новий світанок. Повільно виховзувалося, як розсміяне повновиде дитя, ізза гір далечі рожево-золоте сонце.

Сторожі гробу впали з переляку ниць лицем до пилу. Зрушений неземною силою великий камінь усунувся. У всій величі встала осяйна Правда. Архангельські хори заграли на струнах космосу радісний гимн перемоги. Усіми переливами щасливої душі співав світ:

— Христос Воскрес! Христос Воскрес! —

У блакиті піднебесних просторів грайливо щебетали пташки:

— Христос Воскрес! —

Пробудилась природа з мертвецького сну. Зашуміли трави, квіти запахом сповнилися.

— Христос Воскрес! Христос Воскрес! —

— Христос Воскрес! — сповнялася чарівним гомоном вся природа.

І люди пізнали Правду...

— Христос Воскрес! Воскресла Правда! — гомоніло з краю до краю світу.

Світ співав радісний гимн перемоги життя над смертю, Правди над неправдою.

⁂

Колись...

Україна пишалася чарівною зеленею шатою буйних садів, грайливих жемчугами і золотом соняшних променів. Земля сповнена запахом і свіжістю радувалася щебетом пташок.

Спіжевий гомін воскресних дзвонів ніс у простори всесвіту радісну вістку:

— Христос Воскрес! —

І ділилася ціла сімя свяченим яйцем, символом вічного життя і щасливо розсміяний батько звіщав радісно:

— Христос Воскрес! —

Щасливі діточки й собі радісно щебетали:

— Христос Воскрес! Христос Воскрес! —

Гомін дзвонів сповняв села, міста, наповняв цілу Україну.

⁂

Було колись!...

Почорніла Україна, а на пожарищах ріки крови проливаються. По всій широкій Україні горять вогні, а в їх кривавім блиску самітні хрести чорніють. Радість кровю залита, важкі хмари тьми Україну придавили.

Вогні горять і брязкіт зброї заповняє грозу.

Ціла Україна шепче в грозі:

— Боже-Отче! Чого нас оставив? —

Та слова молитви до Бога-Творця втікли із спечених горячкою зболілих уст і сховалися за панцирем грудей. Від золотом квітчаних вівтарів сховалася молитва у підземні схованки в дебрах і непрохідимих лісах.

— Сповнилось! —

Україна на Голгофті! Але ученики Правди, розсіяні по всіх усюди, але не зневірені, не залякані. Дружньо стали за Правду.

Вогні розсвітлюють хрести, що свої чорні рамена взносять до Творця.

І тільки зброя глухо брязчить... Не грають дзвони, не гомонить радісна пісня, не щебечуть пташки, не пахнуть квіти...

Смуток панівно розстелився. Не засяде сімя дружньо, спільно... Нема нікого. Тільки старенька мати слідно глядітиме в далечінь, не знаючи звідкіля глядіти дітей...

Шумітиме вітер з України, принісши на своїх крилах запах березових хрестів, розсіяних по зелених Карпатах, по золотих ланах Поділля, над кручами Дніпра. А сніжний борей засвище із далекої Колими, неізсходимого Сибіру...

Втерши подертим рукавом перлисту сльозу в умученому оці, прошепоче стиха, як причинна, сама до себе старенька мати:

— Христос Воскрес, Христос Воскрес, діточки! —

А стихія загремить їй в одвіт гураганом:

Воскресне Україна!

Микола Кокольський.

БЛАКИТНИЙ СПОМИН

Три роки минуло від тих чорних днів, коли ми покинули рідні пороги.

Три роки як три віки.

Три роки валялися по чужих смітниках і втікали крізь життя. Жалко було гинути під чужим плотом, як бездомна собака.

Там, далеко на сході, закутаний у сизу мряку, рідний край.

Там, на рідному порозі остало наше серце.

І ходили ми, як сонний привид, по чужому полі. А доля, химерна доля, записала неодному з наших друзів останню сторінку в його книзі життя. Тільки не золотим штихом. Для нас має вона тільки кривавий барг і жалібну черњ.

От і наш останній похід на зальцбурзький цвинтар. Простора цвинтарна крамниця. Катафалк. Чорна труна. Палахкотять свічки. Колишній український вояк, тепер бездомний мандрівник, втомлений безконечною мандрівкою, заснув. Дружина і дочка припадають. Стрілецьке „Вічная память" і сльози з очей.

Труна на раменах друзів і похід до могили. „Святий Боже"... розливається по широкому просторі цвинтаря і вдаряє десь у білі, альпейські верхи. Ось місце, приготоване на вічний сон. А біля нього могилки— могилки. Відчитуємо написи. І кого тут уже немає? Ось тут український міністер, довголітній посол і політик, а тут безсребренний слуга божий, священник-сенатор. Побіч нього знов священник з золотим серцем, парох зальцбурзького табору. Там знов спочиває світлоносець, учитель, а там дальше зразкокий адміністратор — війт. Побіч нього поважні господарі.

Ціла українська громада зібралась, кожний з них кував нашу долю. Кожний з них прямував до світла тернистим шляхом. І в кожного з них рвалося наболіле серце. Аж розірвалося.

Біля могилки почесна сторожа пластунів. Молоденькі! Гартуйте своє серце замолоду, щоби не тріснуло передчасно. Бо прийдеться вам ще важкі хвилі переживати.

Пращальна мова. Проста, щира, сердечна. Альпейський вітер розвіває сиву чуприну на голові, з очей котяться сльози, а уста прощають українського вояка, що відходить до української громади.

Відлітають сірим шнурком журавлі в вирій... проводить стрільця на вічний спочинок. „Кру-кру-кру"... губиться десь в альпейських верхах.

Синіють гірські хребти, лягають вечірні сутінки на долини.

— — — — — — —

Рідні могилки, розкинені по цілому світі! Такі ви нам дорогі, як наше серце! Бо ж ви частина нашої землі, частина нас самих. І я знаю: ви ждете з тугою хвилини, коли прийде до вас брат і закличе: Христос Воскрес, воскресла й Україна!

СТРАХ ПЕРЕД ВІЙНОЮ

(Допис із Німеччини).

Сталін має хист — держати Европу і цілий світ у напруженні. Він грає, як на нотах: загрожує персам і туркам; то „усмиряє" чехів та фінів, тут підпомагає „демократичний" уряд комуніста Маркоса (в Греції), там береться творити „З'єдинену Корею" на Далекім Сході.

Теперішнє невиразне положення навколо Берліна не розсіяло напруження і людських турбот, лише їх „згустило". В Німеччині та в Австрії, як і в інших країнах Західної Европи шириться панічний страх перед війною і перед большевизмом. Цей страх жене тисячі німців із східної советської зони, на захід, до зони американсько-британської. Тікають люди різного стану і звання: від міністрів до простих робітників. Жене їх не так страх перед війною, а головним чином, непевність завтрішнього дня. Советизація Східної Німеччини йде вперед і поглиблюється. Це виявляється в тім, що советська влада силою забирає німецьких інженерів, техніків і кваліфікованих робітників до себе на схід, на роботу. Німцям не хочеться бути в Росії в ролі „західних робітників" і вони тікають на Захід.

Останнім часом почалася масова втеча німців із Берліну. Берлін мав деякі привилеї порівняно з іншими німецькими містами. Там було суперництво чотирьох великодержав (Америки, Анлії, СССР та Франції). Кожна держава хотіла показати німцям, що в її „секторі" краще живеться. Німцям не подобається советський „стиль життя". Берлінські німці виявляли нераз свою відразу супроти большевизму і прихильність до західних демократій. Побачивши, як за „залізною заслоною" московський диктаторський молох ковтнув останки чеської демократії і „не вдавився" словесними протестами західних великодержав, берлінські німці відчули, що й над ними висить большевицький „Дамоклів меч". Тому — подальше від небезпеки! Несоветські сектори Берліна у виборах та іншим способом показали свою прихильність до демократії, але тепер, коли Москва хоче „викинути" бувших союзників із Берліна, не одному берлінцеві робиться страшно, що буде, якби це сталося. Бо — Москва сльозам не вірить і нічого не прощає...

В Німеччині ведуться розмови про війну. Ходять поголоски, що, в разі війни, населення Німеччини буде переселене до Франції. Цікаво зазначити: це не лякає більшости німців. Нехай і так, аби не бути під большевицьким пануванням! На весну большевики почали пускати додому в більшому числі німецьких полонених. Ці — хворі, голодні, виснажені, обшарпані вояки колись гордої армії Гітлера, роблять на німців гнітюче враження. Ці полонені ведуть між німцями в західних зонах страшну пропаганду проти большевизму та СССР взагалі. Москва це знає, але мабуть, не звертає на це уваги. В разі війни, Москва покладається на свою мілітарну силу, а не на співчуття населення.

В цих обставинах табори наших емігрантів (ДП) теж переживають немалу трагедію. Кожний записується на еміграцію, аби виїхати з Европи. Дехто „спокушає долю": раніще, в надії на скору еміграцію, наші „Ді Пі" не хотіли садити городців, що було для них призначені в таборах. Тепер, щоб викликати „заздрість" своєї долі, багато людей береться до копання городців, бо, мовляв, доля позаздрить і уможливить негайне переселення. Такий забобон поширений.

Поміж таборами в Німеччині та в Австрії „крадять" різні советські агенти і кличуть технічно вишколених людей записуватися добровільно на роботу в Сибір. Мовляв, — „ми все одно сюди прийдемо", то краще — добровільно записатися... Д. М.

Улана Кравченко

ВОСКРЕСЕННЯ

В цей день, в цей третій день
і голубінь небес,
і яра зелень трав,
і біла квіточка вишень —
все каже нам:
Воскрес! Воскрес!
В цей день, в цей третій день
і правда і любов
перемогли брехню і люту злобу
і встав
Ісус Христос
у славі
з гробу.
У храмі з блисків і блакиту
знімається віток зелена хорутов!
На стебелинах
заблисло сріблом рос
і квіти білі, як алмаз,
схилились перед Божим Сином
і гомонять: Воскрес! Воскрес!

Принижені, нещасні,
радіймо враз!
Хай щезне тута...
Берім сьогодні шати ясні
і крашанки червоні
у долоні,
і стрічаймо друга,
вітаймо брата:
Воскресла Правда на хресті розп'ята...
Хоч бачимо свій шлях
у тернах
але ми знаємо, по днях страждань
Голготи
йде Воскресення день!
Ми сміло ставимо життю чоло —
для нас у срібні дзвони
дзвонить джерело.
Для нас лунає великодній дзвін:
Христос Воскрес!

о. П. Корсуновський

ВЕЛИКДЕНЬ У ШПИНДІВЦІ

(Спомин з мого юнацтва)

1)

Свято Шевченка у Києві. Рік 1903, місяць березень.

Найкраща концертова заля купецького збрання переповнена „по береги", а й поза береги. Увесь цвіт і мозок України, як і кожного року, з'їхався на це Свято, бо це єдине, на яке українцям дозволялося російською владою в ті реакційні часи. Поети, письменники, мистці, музики, артисти і взагалі всі, хто почував себе українцем чи українкою, зїздилися до Києва із усіх закутків України на це національне Свято.

Агенти тайної поліції, розвідки, так звані „гороховоє пальто", мали в ці дні неабияку „працю". Увихалися поміж публикою, приєднувалися до різних гуртків та пильно ловили кожне слово, котре могло загрожувати „єдінству" російської держави. Та українці добре знали цих лисів, що, приступаючи до якогось гуртка, рекомендувались: „Я тоже украінець". Не звертаючи на нового знайомого ніякої уваги, продовжували розмови на звичайнісінькі теми. Покрутиться таке „горохове пальто" тай біжить до іншого гуртка, бо мусить знайти якусь „крамолу", а начальство певне, що на Шевченковому Святі мусить бути „крамола". Бідні аж пріють, але „хахли" хитрі, ох, хитрі...

Третій дзвінок. На естраду виходить хор. Більше сотки співачок та співаків, та ще й яких! Це хор Батька Миколи Лисенка. Велика частина хору складається з духовних семінаристів, між котрими є й моя скромна особа. Але семінарського уніформу не побачите. Навіть молодих семінарських облич не побачите. Все солідні люди з вусами, з бородами, в цивільних убраннях.

Справа в тому, що семінаристи під загрозою викинення з Духовної Семінарії не сміли належати до „Мазепинського" хору Лисенка, а за участь у Святі Шевченка загрожувало звільнення ще й з „вовчим білетом". Щоб виловлювати „злочинців", семінарський уряд звичайно посилав на концерт одного з вихователів, аби той списав всіх тих семінаристів, які будуть співати в хорі, як і тих, що знайшлися б серед публики. Таким вже запевнений „вовчий білет", цебто: геть із Семінарії без права на дальшу науку в Росії!

Хоч і які тяжкі наслідки загрожували нам, ми все ж мали настільки сміливости й мужности, що не залякалися. Хай буде, що буде, а Шевченкові й Лисенкові не зраджу...

На генеральній пробі концерту сам Лисенко казав нам:

„Хлопці! Ви знаете, що вам загрожує і я знаю. Отже я не хочу, аби вас повикидали із Семінарії і тому, хоч і з великим жалем, але мушу вас звільнити від участи в концерті".

У відповідь всі як один крикнули:

— Ні, Миколо Виталієвичу, ми таки будемо співати!

Не знайшлося між нами ні одного, щоб відступив або настрашився.

Отже концерт. Хор вже на естраді. Виходить Лисенко. Боже мій! Ніяке перо не всилі описати того, що твориться в залі! То було просто щось стихійне. Хто памятає крайові, так звані в нас „горобині ночі", коли громи бють і блискавки ріжуть хмари без перерви навіть на одну мить, — той тільки може зрозуміти те, що там творилося...

Дух України прорвався...

На першому місці в першому ряді крісел сидить „для порядку" самісіньке „недреманне око", сам київський поліцмайстер з цілим іконостасом ордерів на грудях, з котрими він ніколи не розлучався. Треба було бачити, як скажено кривилося його обличчя під час цих овацій. Так щож? Туіт нічого „протизаконного" не було, і не було причини „тащіть і не пущать, штоб просечь зло в корне".

Після довгих хвилин цієї „горобиної ночі" Лисенко благаюче підняв руки вгору: „Змилосердіться, люди добрі, та ж уже час починати концерт!"

Розбурхане море заспокоїлось.

„Як умру-у"... починають могутні баси, хор підхоплює, а за ним кількатисячна публика, вставши з місць.

Бідний „блюститель" порядку, покректуючи та витираючи піт з чола, хоч не хоч мусів теж „повстанням з місця" вшанувати „мужіка" Шевченка.

Спів „Заповіту" був такий, що була небезпека, що стіни залі могла спіткати доля стін Єрихонських...

Ми, схарактеризовані та перебрані семінаристи, забули, що за нами слідкує, бо мусить, семінарське „горохове пальто". Але, як був скінчений „Заповіт", між нами як електричний струм пронеслося: „Дивімось в публику, щоб побачити, кого то з вихователів (їх було в Семінарії чотирьох) прислали? Не встигли розглядітись, як вже рука Лисенка піднеслася і гримнуло: „Було колись в Україні ревіли гармати"...

Та видно було, що в когось з тенорів таки було трохи страху, що в когось серце тріпотіло, як „телячий хвіст", бо в одному місці „вискочив", за що одержав від старого Батька „лагідного комплімента": — „А щоб тебе „оті" розірвали! — Хто були саме „оті", читачу, сам догадайся. Тяжко було всім на душі, що зроблено таку прикрість Лисенкові. Але, як тільки скінчили пісню, в залі несподівано створилося щось таке, що і Лисенко і вся публика вибухли сміхом. Усі ми, семінаристи, стоячи на естраді перед публикою, почали здирати з себе вуса, бороди, обтирати хустками мальовила з облич...

— Що ви, хлопці, робите — крикнув Лисенко.

— Та чи не бачите, Миколо Виталієвичу, кого семінарське начальство прислало „виловлювати" нас? От, знало кого посилати? Та ж прислало Володимира Мойсеевича!

А В. М. Чехівський (пізніще премієр У.Н.Р.) стоїть собі під стіною та підсміхається. Він тільки місяць тому був призначений до Київської Семінарії на посаду вихователя. Ми й раніще про нього знали, якого він духа, яких по-

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ

„Христос Воскрес — Воскресне Україна' — витаються в ці дні найбільшого Празника ісповідників Христа всі діти страдального українського народу. І там у стіп св. Софії у Києві й св. Юра у Львові, в Хусті й Чернівцях, у таборах скитальщини в краях західної культури та в таборах невільничої праці й мученичої смерти по той бік „залізної курнини" червоного аду большевицького антихриста — всюди лунають ті оклики або радісним привитанням свобідної віри й повної надії, або щемлять розпучливою просьбою-мольбою в придушених грудях нещасних жерт Кремля".

„Христос Воскрес — Воскресне Україна" — витаються щасливо й радісно Українці в Америці, Канаді, Бразилії, Уругваю, Парагваю, Венесуелі, Перу — в свобідних країнах Вашингтона, британської родини народів і Болівара. Коли щонебудь псуе цей святочний і радісний настрій свобідних українців, то спомини про Рідний Край, то память про братів і сестер, то стогони, що їх приносять холодні вітри з сибірських тайг і колимських копалень!...

Та кожний християнин памятае, що шлях до Воскресення вів через Голготу! Коли Син Божий мусів принести жертву Свого Тіла й Крови, то й ісповідники Христові мусять бути готові до не менших жертв.

І кожний син України мусить памятати, що шлях до Воскресення України веде теж через терністі вінці, падання під хрестом і розпяття... І кожний син українського народу мусить бути готовий до жертв за Воскресення України в ласці й правді Воскресшого Христа.

Український Конгресовий Комітет Америки витає отсим усе українське громадянство в Америці гучним і радісним

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

але рівночасно вважае за свій обовязок пригадати Голготу України, страсти нашого Народу на Рідних Землях і в розсіянні по світі та завізвати всіх українців у вільних країнах Америки, а першусього наше Громадянство щасливої землі Вашингтона, до жертв на те, щоб усі ми могли з більшою вірою й глибшим переконанням сказати собі і

ВОСКРЕСНЕ УКРАЇНА!

Щоб наші взаемні щирі побажання не остались голословними, Український Конгресовий Комітет Америки проголошуе отсим

2-МІСЯЧНУ КАМПАНІЮ ЗБІРОК

НА ПОЛІТИЧНУ АКЦІЮ ДЛЯ ДОПОМОГИ ВИЗВОЛЕННЮ УКРАЇНИ

МЕТА ЦЕІ КАМПАНІЇ — 50 ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ!

Ця сума — 50 тисяч долярів — це найменше, що наше громадянство повинно дати за 2 місяці на акцію, яку вже веде й яку плянуе на цей рік УКК і сам і разом зі Секретаріятом Пан-Американської Української Конференції, що також уже почав свою працю в Ню Йорку.

Чому 50 тисяч долярів?

Коротко, на цей конечний буджет складаються такі суми:

Видавництво „Українського Квартальника"	$ 9,000.00
Видавництво книжки про боротьбу УПА	6,000.00
Видавництво „Українського Бюлетину"	10,000.00
Пляновані інші видавництва	12,000.00
Канцелярії УКК і ПАУК	7,000.00
Інтервенції, поїздки, репрезентації	6,000.00
Разом	$50,000.00

Для виконання цеї праці вже заангажовано пятьох постійних працівників, крім доривочної помічної праці членів УКК і ПАУК. Отже наше Громадянство, що домагалось постійної й пляпової праці від УКК, повинно тепер дати засоби на виконання тої праці, якої домагалось.

Це мінімальний, конечний бюджет на цей рік. Коли б було більше фондів, а повинно б бути, тоді можна б розвинути так конечну ширшу політичну акцію, особливо так важну в ці грізні часи.

Кличемо, отже всіх українців Америки до жертвенности на 50-тисячний Фонд Політичної Акції для Допомоги Визволенню України.

Плян цеї Кампанії буде поданий в наступних числах нашої преси.

Христос Воскрес — Воскресне й Україна!

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ:

Степан Шумейко, голова

Дмитро Галичин, касієр   Богдан Катамай, управ. кампанії

Волод. Січинський.

УКРАЇНСЬКІ ПИСАНКИ

Українські великодні свята тісно повязані з чудовим звичаем виготовляти і дарувати писанки. Хто не знае наших прекрасних орнаментованих писанок, які богацтвом і ріжноманітністю мотивів та делікатним добором барв не мають собі подібних?

Українські писанки є яскравим свідоцтвом нашої прадавньої культури, високого технічного і мистецького рівеня нашої умілости.

Археологічні досліди доводять, що на Україні культ писанок сягає далеко перед християнською добою. Існуе погляд, що він звязаний з культом сонця, про що свідчить також деякі орнаментальні мотиви.

Поруч з нашими народніми піснями, що теж звязані з культом сонця і річним сонячним циклом свят, та іншими особливостями українських звичаїв та обрядовости, — свідчать про нашу міцну, високо розвинену, прадавню культуру, що сягае далеко понад тисячу років у глибину віків.

Подібно до нашої передхристиянської мітології з культом богів, що наближаються до античного, грецького світогляду, також писанки своею символікою та орнаментальними мотивами у великій мірі наближаються до грецької антики та тим самим належать до сфери найстарших культурних осередків Середземного моря, що були основою для розвитку цілого европейського мистецтва, а тим самим і для цілої земної кулі.

Коли на наші землі прийшла нова християнська релігія, багато наших давніших, освячених віками, культових звичаїв і вірувань пристосовувалися до нової релігії. Так було з давнішними обрядами, піснею, цілим мистецтвом, так було і з писанкою.

Як символ нового зародження життя, перемоги вічного життя над смертю, відродження природи з першими проміннями весняного сонця — все це дуже добре годилося з новим культом Христового Воскресення. Тому вже в старокняжу добу нашої історії були відомі писанкі, як це свідчать камяні писанки знайдені на Україні при розкопах могил X—XII ст.

Культ писанок перетрівав усі переслідування і ті найновіші — останніх двох десятиліть, коли у величезному державному мірилі, на державні кошти та засобами цілої імперії провадилася запекла боротьба з „християнськими забобонами".

Звичайно, ця боротьба не залишилася без наслідків. Колись, незвичайно поширений звичай писанок, буквально по всіх селах і містах України — тепер значно обмежився. Тим більше, що сама техніка виготовлення їх вимагае великої витривалости, уваги, уміння і головно часу.

Та ніколи писанка не перестала бути для українців чимсь особливо дорогим, інтимним, чисто-народнім, своєрідним, свідоцтвом і символом нашої прадідівської культури, непереможности та життездатности.

Вже Воскресла Україна — це найновіша символіка писанки!

Коло поширення орнаментованих писанок територіяльно досить обмежене. Писанок зовсім не виготовляють на Московщині, у Польщі і Білорусі відомі лише на обмежених просторах, що сусідують з українськими етнографічними землями. Далі писанки поширені на Словаччині, були колись у Чехії, знані у хорватів і словінців, у меншій мірі сягають до Сербії.

Але нігде писанки не булй так улюблені і поширені, як на Україні, Майже кожна родина перед Великоднем готувала писанки. Вони дарувалися взаемно найближчим — родичам, сетрам і братам, приятелям і тим найбільш улюбленим... Тому стільки уваги, старання і любови вкладалося „писанкарками" — звичайно жінками до розпису писанки. Кожна з тих писанок не повторна, індивідуальна, одинока в свойому роді, унікат, що не надається до репродукції. А що техніка виготовлення дуже складна і клопотлива — не диво, що писанки звичайно не продавалися, бож тяжко винагородити працю, котра виходить від пильности і радости творення та призначена на дарунок для тих найбільш улюблених і близьких... Лише в новіші часи писанки продавалися на ярмарках, але звичайно простіші, легші для механічного виконання і повторної репродукції.

Орнаментальні (визерункові) мотиви українських писанок — це окрема, широка тема, ще і досі якслід не досліджена і нерозроблена. А це передовсім тому, що дае незвичайну ріжноманітність і багацтво, як в часовому так і територіяльному розподілі.

— „Українці мають великий хист до мистецтва" — так казали чужинці, що побували на Україні. Не диво, що і по селах у нас стільки справжніх мистців. Кожна „писанкарка" хотіла виявити свою індивідуальність, свій хист і винахідність. І тому спостерігаемо таке велике богацтво композиційних засобів, символічних знаків, орнаментальних мотивів і сполук барв.

Старші писанки звичайно з перевагою геометричних мотивів та символічних знаків, що мають відношення до культу сонця (сяйва, свастика, звізди, спіралі), новіші — зі стилізованими рослинними мотивами. Ці останні особливо переважають на східних землях, тоді, як на Правобережжі і західних землях більше заховалося архаїчних (найстарших) геометричних мотивів. Дуже рідко зустрічаються тваринні мотиви (риба, коник, птиця) і то майже виключно на Гуцульщині. Сама техніка виконання не дае можливости уживати багато барв. Найчастіше уживаеться — незафарбовані білі обриси, жовта і червоца барва на тлі червоно-чорної фарби. Як що і уживається ще зелена і синя (злегка фіолова) барва, то у невеликих плямах, точках і меньших обрисах. В бідніших околицях, як на Поліссі і в Карпатах (Бойківщина), переважають дво-барвні писанки зі скромним рисунком.

Велику ріжноманітність форм і делікатність рисунку мають гуцульські писанки. Тут теж переважають геометричні мотиви, а також хрести у великій ріжноманітности і комбінації форм, чого не бачимо в інших околицях.

Не зважаючи на територіяльні відміни, українські писанки назагал дають подивугідну стилістичну єдність та свій особливий характер праці, так що українську писанку не тяжко відріжнити від інших. В них передовсім бачимо незвичайне почуття міри у мотивах і кольорах. Нема в них надмірної переладованости орнаменту, за те пануе велика дотепність і вигадливість у композиційних засобах та кольорах. Здається, що мистецтво просто не вичерпується у своїй винахідности та оригінальности. У самому поділі поверхні писанки, немае кінця комбінацій — від найпростіших до найскладніших, симетричних і цілком довільно-мальовничих. Один з прикладів такої дотепности служить так звана „сороківка", де на поверхні писанки бачимо сорок однакових трикутників рівномірно розпределених на цілій писанці. Поза тим характерна для наших мистців, як казав французький письменник Бальзак — „винахідність комбінувати самі прості речі", — досягаючи при тіл великої ідеї, великої сугестивної сили.

Українські писанки чарують, приковують і захоплюють глядача, вони є переконливим прикладом, що пильна праця, витривалість та акуратність може доказати чуда, коли ця праця є виявом непримусової волію одиниці, що працює з внутрішньої свідомости, любови і приязни до людини, до найближчих собі осіб.

І таким чудесним виявом українського мистецтва, української умілости і вільної артистичної творчости є **Великодні писанки — символ народження нового, відродженого життя, перемоги над темними і пригнічуючими силами —Світлого і радісного Воскресення!**

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ? КОЛИ НІ, ВПИШІТЬ СЕЙЧАС!

ДАЛЬШІ СОВЄТСЬКІ НАМАГАННЯ ДЛЯ ОПАНУВАННЯ ВІДНЯ.

Відень, 30 квітня. — Рівночасно зі заходами, щоби здобути контролю над Берліном, большевики роблять такі самі намагання теж щодо Відня. Йде їм насамперед про перервання комунікації зі заходом, що унеможливлювало б і сам побут західних союзників в тих містах. На засіданні Контрольної Ради у Відні большевики предложили новий плян, що давав би їм повну контролю над аеродромами західних союзників в околицях Відня. Ясно, що американські й британські представники такі „кмпроміси" рішуго відкидають.

ЯН УРСІНИ ЗАСУДЖЕНИЙ НА 7 РОКІВ.

Прага, 30 квітня. — Колишній чехословацький заступник премієра та відомий провідник словацької демократичної більшости, був засуджений вчора в Братиславі на 7 років тюрми. Його судили „за зраду".

ДІМІТРОВ ПРО СТАНОВИЩЕ БЕНЕША.

Прага, 28. квітня. — Болгарський комуністичний премієр Димітрів, виїжджаючи вчора до Болгарії після підписання тут чесько-болгарського договеру приязні, заявив, що президент Бенеш повністю піддержує „наше становище", як у внутрішніх так і зовнішно-політичних справах.

СОВЄТСЬКІ „КОМПРОМІСОВІ" ЗАХОДИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ БЕРЛІНА

Берлін, 29 квітня. З поінформованих джерел повідомляють, що Совєти, після безуспішних дотеперішних трюків, щоби позбутися з Берліна західних союзників, плянують на найблищий час „компромісову" кампанію в тій самій цілі. В заміну за згоду на повну котролю Берліна та прилучення його в цілости до совєтської зони, большевики мали б погодитися на цілий ряд інших пропозицій, видвигнених західними союзниками щодо їх зон Німеччини.

Іван Ірлявський.

ВЕЛИКОДНІЙ СПОМИН

Скільки літ проминуло, мій брате,
що не радість несли, а журбу.
Від дитинства багато я стратив
і багато в дорозі забув.
А прийде лишень рідний Великдень
в цвіті вишень, в коронах дерев, —
давня пісня об'явиться, вийде
і за серце ізнову бере.
В ній минулість, що чаром повита,
таемничість забута у ній,
її бачиш в небачених видах
все на стежці білявій своїй.
На тій стежці справляли ми свято,
під зірками палили вогні,
Тимто й мрій позістало багато
таких рідних і милих мені.
А тим дзвонам, що північ вітали,
свою тугу найпершу дали,
ми, як діти, що все те бажали,
що ніколи в житті не знайшли.
Скільки літ проминуло від того,
всі пішли за водою як сни,
як і день, що родився із Богом
в наших серцях ясних.

БАГАТО ПРАЦІ ПРИ ПІДГОТОВІ ДО ЦЕНЗУСУ.

Вашингтон. — У квітні 1950 р. почнуть переводити правильний цензус населення Злучених Держав і тому цензусове бюро робить підготову вже тепр. Треба наперед приготовити квестіонарі і апарат до підрахунків. Та найважніша справа це гідготова персоналу для відвідин конжого дому.

ХОЧУТЬ ЗАБОРОНИТИ БАКТЕРІОЛОГІЧНУ ВІЙНУ.

Атлантик Сити. — Медичне Товариство стейту Ню Джерзі ухвалило резолюцію, щоб заборонити при помочі міжнародного договору жвивання бактерій як военного засобу у війні. Делегати згодилися предявити цю резолюцію на найближчій конвенції Американського Медичного Товариства, яка відбудеться в червні в Шікагу. На теперішній конвенції ухвалено теж підтримку для ідеї, щоб Злучені Держави приступили до Світової Організації Здоровя при Обєднаних Державах.

УВАГА! ДУЖЕ ВАЖНЕ! УВАГА!

Комітет "AMERICAN OVERSEAS AID—UNITED NATIONS APPEAL FOR CHILDREN" просить всіх українців, старших і молодших, з Нюарку й околиці, на ВЕЛИКІ ЗБОРИ, які відбудуться в четвер, 6. травня (MAY) 1948 р. в Українській Централі, 180 WILLIAM ST., NEWARK, N. J. Початок у годині 7. ввечір.

Один бесідник буде американець, голова їхнього Комітету, а один українець з Українського Запомогового Комітету. Будуть говорити про лиху долю наших скитальців у старому краю. Рівнож буде висвітлена „МУВІНҐ ПІКЧЕР" із скитальщини. Вище згаданий Комітет обіцяв виасигнувати пів мільйона долярів для наших скитальців. На цих зборах не буде ніякої збірки. Вступ вільний. — Щоб ми не потребували стидатися, коли б, Боже бороних, галя світила пусткою того вечора, для того просимо й кличемо Вас всіх приходіть громадно на означений час, щоб галя була заповнена по береги й щоб американці бачили нас як культурний нарід. КОМІТЕТ.

СВЯЧЕНЕ ДЛЯ НОВИХ ІМІГРАНТІВ В НЮ ЙОРКУ

Старанням Переселенчого Осередку ЗУАДКомітету в Ню Йорку відбудеться тут на Великдень, 2-го травня, в год. 1-ій після полудня, в домівці Демократичного Клюбу при Ст. Маркс Плейс, СВЯЧЕНЕ для новоприбулих українських імігрантів та для сиріт, які тількищо приїхали з Европи та перебувають в переходових приютах. Свячення доверишть містоголова Переселенчого Осередку, о. Орест. В усіх українських парохіях міста Ню Йорку буде переведена збірка Свяченого при нагоді свячення пасок. Переселенчий Осередок, головою якого є Марія Демидчук, а екзек. секретаркою Анна Курило, має своє приміщення в домі ч. 11 Іст 7-ма вулиця, відкрите для сторін від год. 10-ої рано до 6-ої після полудня та від 7-ої до 10-ої ввечорі. В домівці є теж читальня для новоприбулих.

глядів та переконань, знали, що він правдивий українець. Це він недвозначно виявляв у зносинах з нами, питомцями, леа семінарське начальство очевидно того не знало, коли якраз його вислало „воловлювати" нас. Нам уже не було чого потерпати. Він, звичайно, на другий день зложив звіт перед начальством, що при всіх його стараннях ні в хорі ні в залі він не бачив ні одного семінарського „уніформу".

Співали на цьому концерті майже самі нові, тільки що створені Лисенком твори. Не обійшлося і без традиційної „Зозулі".

Та верхом усіх концертових точок був виступ великого гостя з Галичини. В той час гастролював в Київській Опері світової слави оперовий артист — Олександер Мишуга. Він понадпрограмово виступив на цьому концерті.

Для нас, котрі в більшости не бачили навіть братів з „тамтого" боку, де, як ми знали, була воля для української мови, шкіл і взагалі українського життя, цей виступ був просто захоплюючий. А тут ще й Лисенко каже до нас: „Ось тепер почуєте таке, що якби хто з нас те заспівав, то в 24 години опинився б там, де козам роги правлять"...

Насторожуємось... Вслухуємось... І полилися чарівні звуки чарівного голосу... А виконання? Та ж воно потрясало наші юнацькі душі... Не памятаю вже (45 років промайнуло вже!), яку саме арію він співав, але в ній був зміст приблизно такий: — „За що ви, вороги прокляті, занапастили нашу святу землю?!" — Ці слова він проспівав з такою експресією та з такими енергійними рухами цілої своєї постатті вбік „недреманого ока" з іконостасом на грудях, що воно, це „око", так закрутилося в кріслі, наче хто шилом його стрикнув в „ніжне" тіло, а губи його ясно свідчили про „скрежет зубовний"... Та ба, не вкусиш! Мишуга був поза його всемогутньою владою... — він австрійський громадянин.

В залі повторилася „горобина ніч". Примушений був Мишуга ще раз співати і то ту саму пісню. При тих памятних словах він і сам зворушений ще з більшою експресією звертався в бік „ока" і воно не витримало; як опарений поліцмайстер скочив з крісла й кулею вилетів із залі, тільки невідомо, чи з обурення проти такої „крамоли", чи від розстрою внутрішньої „сістеми" під впливом того, що почув... Услід йому рознеслися... оплески, і то щирі за те, що звільнив залю від своєї присутности. Ця орденоносна постать була ж плямою на цьому святому для української діуші на концерті-Святі!

Концерт затягнувся довго. Тай не диво. В ті часи це був единий день у році, що украінці мали дозвіл на таке свято і мали змогу задемонструвати, що вони ще живуть...

Лисенкові, звичайно, улаштовували вкінці просто несамовиті овації. Від його фрака, коли його натовп „качав", не залишалося нічого, хіба тільки ковнір та звисаючі з нього кілька клаптів, а щоби бути на бенкеті-вечері по концерті, він мусів посилати додому за другим фраком. З першого фрака публика „качаючи" зривала „на памятку" по клаптикові. (Докінчення буде).

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

МАЛОВІДОМИЙ ЕПІЗОД

З-ЗА КУЛІС ПІДГОТОВКИ ДО ВЕЛИКОЇ ІМПРЕЗИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В НЮ ЙОРКУ.

Дуже часто трапляється, що ми найменше знаємо те, що нам здається і що повинні найбільше знати. Це саме можна б сказати і до відомостей пересічного українця про життя й творчість нашого найбільшого генія, Тараса Шевченка. Навряд, чи є ще сьогодні бодай один українець в світі, що не знав би цего імени; є тільки дуже мало таких, що в загальному не знали б хто це був, що й як робив та чим заслужив собі вічну славу і пошану не тільки серед українського, але й всіх інших культурних народів. Але теж навряд чи можна б назвати аж дуже багато, які з життям і творчістю свого Пророка були б ознайомлені в найменших деталях. Ми сьогодні маємо вже окремі студії, окрему велику наукову ділянку Шевченкознавства, на цю тему вже написано прямо цілу бібліотеку „грубих книг", але опрацювання цеї тематики ніколи не буде завершене. Бо Шевченко і його творчість є справді невичерпаним джерелом все нових і нових студій та новим терном все нових і нових відкрить.

Навіть саме життя Шевченка, хоча списане вже в багатьох томах найкращими біографами, а проте, воно ще далеко не в усіх подробицях відоме широкому українському загалові. Цими міркуваннями мусіла керуватись теж наша американсько - українська молодь нюйорської митрополії, вибираючи сценічну картину Русової „Шевченко у Репніних" на одну з точок програми своєї великої Шевченківської імпрези, що має відбутися в неділю, 6-го червня, у великій авдиторії Скул оф Фешин Дизайн при 24-тій вулиці в Ню Йорку.

В уяві більшости українців Шевченко вже назавжди залишиться таким, як його малюють на портретах: з довгими „мужицькими" вусами, в кожусі та шапці-чумарці. Це, без сумніву, належить і до найбільш характерних рис Шевченка, його походження з народу та його служба народові. За цим образовим уявленням Шевченко у нашій свідомості тільки дуже рідко виступає в інших ролях, що теж мали чимале значення в його житті та відбилися широким відгомоном в його творчості.

На найбільшій імпрезі нашої молоді в Ню Йорку, центром якої буде частина опери Аркаса „Катерина", побачимо теж „живого" Шевченка в трьох характерних фазах його життя. Перша картина „Мандрівка до сонця", представляtиме Пророка України малим, шости-річним хлоп'ям, що наслухався дідових оповідань про „стовпи, що підпирають небо" і опісля йому сниться, що він до тих стовпів дійшов та з ангелами розмовляє. В ролі малого Шевченка виступить восьми-річний Івась Гутер з Джерзі Сити, син Анни і Семена Гутер, народжених та вихованих вже в Америці. Малий Джані вже є справді „Тирд Чаптер" в найповнішому розумінні того слова. Свою ролю вивчив найшвидше і виконує її з вервою і мужністю козака та сміливістю і відвагою справжнього „енкі". Його „дідом" буде там Павло Слободян, що виступить теж в двох інших точках програми.

Та про це — іншим разом. Сьогодні зупинемося тільки на другій точці програми, іменно сценічній картині „Шевченко у Репніних".

В інсценізації, що представляє „Вечір в Яготині", іменно, Шевченка в гостях у князя Репніна в його історичним маєтку на Полтавщині в 1840-их роках, бере участь 11 осіб, 5 жінок і 6 чоловіків. В головній ролі Шевченка, подібно як і в ролі Шевченка в третій точці програми, „Пророк України", виступить Олександер Бісик. Він — це в Америці „свіжа кров" і готов записатися в історії американських українців як один з перших піонірів якнайширшої і найповнішої практичної співпраці нових імігрантів з місцевою американсько - українською громадою. Протягом короткого часу його побуту в Ню Йорку, тут вже не багато таких людей, щоб його не бачили на сцені. Він справді артист-декляматор непересічного таланту. Дехто добачає в ньому навіть фізичну подібність до Шевченка. Він матиме трудне завдання представити Шевченка в найвищому княжому товаристві, з прийнятими тоді строгими звичаями в поведінці, з поклонами і цілуванням рук високих дам і т. д., не згадуючи вже про виголошування Шевченкових віршів.

Достойні „княгині" і „князівни" з „Шевченка у Репніних" пробачать мені, що я промахнуся проти дворянського пріnципу та, заки віддам їм належну пошану, згадаю за „одним духом" ще про другу „свіжу кров" у цій точці програми, іменно Володимира Баранецького. Він, як і Бісик, недавно тільки що опинився в Америці, а вже „де його не посій, там і вродиться". Сам незвичайно культурний та „гладкий" в поведінці, він зразу ж здобуває собі симпанії всіх. В „цивільному" він є представником ЦЕСУ-а на Америку, членом і „душею" нової Студентської Громади в Ню Йорку і першим заступником голови Організації Самодопомоги Нової Української Імігpації. В інсценізації початково він мав мати ролю молодого Репніна. Але вже на першій пробі перша його фраза: „Княгине, для вас привіт і докори, докори і щераз докори що ви минули Андрієвку..." переконали всіх, що Баранецький це вроджений актор і що „було б гріхом" давати йому таку малу ролю і вже мало піти до нього „спешил деливері" та пропозиція ролі графа Капніста. Одне можна здогадуватися: яку б ролю Баранецький не перебрав, на сцені чи в житті, він з кожної вив'яжеться. Так, що найменше, виглядає і так стверджують ті, що його знають.

А тепер дозвольте зробити те, що повинно було статися на самому початку, іменно: познайомити вас з достойними „дамами з Яготина":

Варвара Миколаївна Репніна, велика приятелька і адораторка Шевченка, якій він присвятив свою поему „Тризна" і „Сліпа". В її ролі виступить справді „як вроджена" на княгиню, Стефанія Боднар- Ного. Це можна буде завважити не тільки по всіх її вивчених словах, але й природних рухах та поведінці. Її щире і сердечне відношення до Шевченка схвилює кожного. В опері „Катерина" вона виступить в ролі Одарки і з черги чаруватиме глядачів вже не тільки словами і рухами, але й своїм співом.

В ролі Глафіри Псьолівни, сестри поетки Олександри Псьол і з черги великої адміраторки Шевченка, виступить ніхто інший, тільки Марія Боднар, співачка-солістка, так добре відома широкому американсько-українському загалові зі своїх виступів не тільки на українській, але й американській сцені, в радіопрограмах та в багатьох інших мистецьких і культурних імпрезах. В „Катерині" вона співатиме партію Оксани.

Стефанія Рігел гратиме ролю княгині Єлисавети Кекуатової, родички Лизогубів зі сусідного маєтку Сіднева. Портрет Кекуатової належить до найкращих малярських творів Шевченка. Її роля в інсценізації одна з найголовніших і з тим більше треба повністю „вжитися" Стефанія Рігел вже на першій пробі. Нічого дивного, бо на сцені вона „дома" вже не від сьогодні, а ролю великої дами їй і вивчати не потрібно; це ж її роля. Її „манери", та переплітані французькими слова надають цілій інсценізації справді великодворянського тону. Бачити Стефанію Рігел в цій ролі — Ah, c'est charmant! C'est delicieux!

Одною з найбільших несподіванок в цій точці програми буде без сумніву Донна Гресько, яку „нашою Даною" з гордістю називають українці по всіх великих містах Канади й Америки. Вона виступить в ролі молодої княгині Репніни та гратиме на своїй „несамовитій скрипці", що її вже з таким одушевленням слухали і до болю рук оплескували по найбільших сценах, з Карнеґі Гол в Ню Йорку включно. Але вона теж говоритиме, декляматиме уривок з поезії Шевченка „Село, і серце одпочине", що готово промовити до сердець публики, як і її гра на скрипці промовляє до душі.

Жіночі ролі в цій точці програми замикає піяністка акомпаніяторка, мадам Рекордон. В її ролі виступить Корнеля Гайовська, ще одна молода канадсько-українська артистка-піяністка, що студіює музику в цій американській митрополії. Роля Корнелі обмежується тільки до чемностей привітання та гри на фортепіяні, але вже саму появу цеї „янг лейді" на сцені в цій інсценізації можна б вважати за атракцію. Надпрограмово, вправді вона могла б задеклямувати свою улюблену поезію „У збаноцку молоцко"..., але це, як сказано, тільки надпрограмово могло б, евентуально, статися.

В дальших чоловічих ролях виступлять: Іван Процик в ролі князя Репніна, а „всюдисущий" і добре відомий вже нашому громадянству зі своєї громадської діяльности та з виступів на сцені Йосиф Труш, гратиме ролю Трифона, камердинера Репніна та великого приятеля Шевченка. В третій точці програми він гратиме ролю Куліша. Ролю Селецького гратиме Василь Цюпа. Ви знаєте його з усіх інших імпрез нюйорської молоді. Це той сам, що минулого року в інсценізації „Запорожців" з таким успіхом грав ролю „голого" козака. Його побачите теж в „Катерині". Ця точка програми не обійдеться, очевидно, і без Теодора Шумейка, якого „всюди повно" та який тут гратиме ролю молодого Репніна.

„Божим бичем" для всіх артистів, що їм ніколи спокою не дає, постійно пригадки висилає, на всі проби стягає та все доглядає і організує, є головний аранжер цілої імпрези, Ольга Дмитрів.

Це довго, але коротко тільки про одну точку великої Шевченківської імпрези нашої молоді, що відбудеться 6-го червня в Ню Йорку. Що ж тоді ціла імпреза! Треба сподіватися, що справді не буде українця, який цю імпрезу пропустив би. Це Шевченківська імпреза. Її великим вкладом труду і праці влаштовує наша молодь а весь дохід з неї призначений на допомогу нашим братам в Европі. пб.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Лекція д-ра Тимоша Олесюка.

Чергова лекція старанням Американського Відділу Наукового Товариства ім. Шевченка, що відбулася в суботу, 24. квітня, була дуже інтересна навіть для людей добре познайомлених з українською справою. Прелеґент д-р Тиміш Олесюк говорив про „Україну на колоніях", а радше про землі, зколонізовані українцями поза етнографічною територією України.

Він торкнувся коротко значення української заробітної еміграції до Америки, яка має для України лише часове значення, а довше зупинився на еміграції українців на Зелений Клин на східнім березі Тихого океану в Азії і на еміграції в Казахстан, або в так звану Сіру Україну. На Зелений Клин почалася еміграція ще від 1882 р., а до Казахстану значно пізніше. Перших поселенців на Зелений Клин вивезено з України кораблями з Чорного моря, а потім туди вже пішли інші земляки, заохочені успіхами перших. Подібне було і з еміграцією до Казахстану, одначе туди заїхали перші українці як робітники при будові Транс-сибірської залізниці. На підставі різних даних можна прийняти за певне, що число українців на Зеленому Клині тепер виносить 3,000,000, а в Казахстані 4,000,000. Околиці заселені українцями, показував прелеґент на спеціяльних мапах.

Яку ролю може відіграти оця еміграція на плодючих землях Азії в майбутньому, це залежить від розвитку подій. На всякий випадок колишнє негативне наставлення українського громадянства до еміграції показалося помилковим, бо еміграція не принесла такої шкоди, яку заповідали колись українські провідники. Навпаки, еміграція, як показується тепер, несподівано стала в пригоді українській нації і в деяких краях розвиває широку діяльність для здобуття незалежности старій батьківщині. Як зміняться політичні обставини, то українська колонізація на Зеленому і Білому Клині може ще відіграти велику ролю, бо ж Україна потребуватиме нових земель для розселення зростаючої людности.

Разом з запитами і відповідями лекція тривала 2 годині. Учасників було більше ніж на попередній лекції.

Р-р.

ЦІКАГО, ІЛЛ.

„Український Мистецький Клюб".

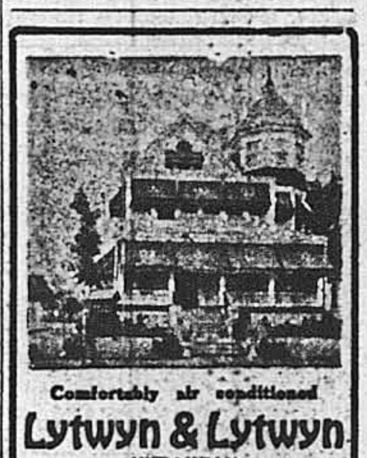
Молоді американці з українського роду з університетською освітою рішили по довших нарадах зорганізувати себе в товариство, яке назвали "Ukrainian Arts Club". Ціллю членів Клюбу є поширяти добре імя України серед американського загалу та брати активнішу участь в українському народному житті.

Ця організація в часі латинських Великодних Свят влаштувала виставку українських писанок в Шікаговській Публичній Бібліотеці, яка зробила українському імені велику рекляму, особливо в газетах. Тепер заходом Клюбу зорганізовано виклад в Palmer House (неділя 25-го квітня), на який запрошено д-ра Романа Смаль-Стоцького, бувшого скитальця, а тепер професора модерних мов в Маркет Юніверситі в Висконсин. Тема його викладу: „Україна, ключева проблема Европи". Є намічена дальша праця на науковому та політичному полі.

Левко Подола.

По ваших ділах нас судитимуть ваші діти. Ви зробите велике і благородне діло, висилаючи негайно свою жертву на допомоговий фонд З.У.А.Д.Комітету.

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ТАРЗАН, ч. 1837. Вирвався з клітки.

Відштовхнувши набік перестрашених подорожних, пілот скочив до дверей саме в хвилині, коли розлючений дикун протиснувся поза клітку.

Він одворив двері, одначе відскочив назад, коли Кунгу подався зловіщо вперед.

Вправляч Крис, стриманий переляканим доглядачем Кринчом, не вспів стримати звірюки.

Але тоді Тіна виступила наперед і лагідно заговорила: „Кунгу!"

Великий горилль, почувши знаний собі голос, завагався.